

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І  
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

*Кафедра гідробіології та іхтіології*



**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**

Декан факультету тваринництва  
та водних біоресурсів  
Руслан КОНОНЕНКО

«18» 05 2023 р.

**«СХВАЛЕНО»**

на засіданні кафедри гідробіології  
та іхтіології

Протокол № 14 від «15» травня 2023 р.

Завідувачка кафедри

к. б.н., доц. Наталія РУДИК-ЛЕУСЬКА

**«РОЗГЛЯНУТО»**

Гарант програми

д.с.-г. н., професор кафедри технологій у птахівництві свинарстві та вівчарстві

Наталія ПРОКОПЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**« ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ »**

Спеціальність 204- Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Освітня програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Факультет Тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: кандидат ветеринарних наук, доцент Руслан КОНОНЕНКО., кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри гідробіології та іхтіології Антон КЛИМКОВЕЦЬКИЙ.

**Опис навчальної дисципліни Вступ до спеціальності**

<b>Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь</b>		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	
Освітня програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	
<b>Характеристика навчальної дисципліни</b>		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	<u>120</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>	
Кількість змістових модулів	<u>3</u>	
Форма контролю	<u>екзамен</u>	
<b>Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання</b>		
	денна форма навчання	денна форма навчання
Рік підготовки	<u>1</u>	<u>1</u>
Семестр	<u>1</u>	<u>1</u>
Лекційні заняття	<u>30</u> год.	<u>5</u> год.
Семінарські заняття	<u>  </u> год.	<u>  </u> год.
Практичні заняття	<u>30</u> год.	<u>5</u> год.
Самостійна робота	<u>60</u> год.	год.
Індивідуальні завдання	<u>  </u> год.	<u>  </u> год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	<u>4</u> год.	

## 2. Мета, завдання та компетентності дисципліни

Формування у студентів системи знань про основні аспекти технології виробництва продукції тваринництва для розуміння світогляду та психології фахівців, які працюють у аграрних підприємствах відповідно до кваліфікаційної характеристики спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Завдання дисципліни полягають у наданні майбутнім спеціалістам знань із історії зоотехнії, біологічних основ розведення та утримання сільськогосподарських тварин, видів і організації науково обґрунтованої годівлі, основних параметрів та принципів технології виробництва основних видів продукції тваринництва у господарствах з різною формою власності, які стосуються спеціального тваринництва, його інтенсифікації та ролі окремо взятого фахівця у перерахованих процесах.

Після вивчення дисципліни студент повинен **знати**: основні принципи технології виробництва молока, яловичини, свинини, баранини, вовни, яєць і м'яса птиці та інших видів продукції.

**Володіти** знаннями організації виробничих процесів у тваринництві, а також творчо і ефективно використовувати їх у своїй фаховій діяльності.

При викладанні дисципліни використовується системний підхід на основі модульно-рейтингової системи.

### ***Набуття компетентностей:***

інтегральна компетентність (ІП):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у

розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.;

ЗК 4- Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.;

ЗК 6- Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії;

**Програмні результати навчання (ПРН) ОП:**

ПРН 2- Показувати знання та розуміння предметної області та розуміння професії з метою навчання співробітників підприємства.

ПРН 12- Наслідувати основні принципи економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

ПРН 21- Показувати знання основних історичних етапів розвитку предметної області.

**3. Програма та структура навчальної дисципліни**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Змістовий модуль 1. Основи розведення та годівлі сільськогосподарських тварин</b>												
Тема 1. Історія створення університету і факультету	8	2	2			4	1	1				
Тема 2. Тваринництво –галузь сільського господарства	8	2	2			4						
Тема 3. Біологічні особливості сільсько-господарських тварин	8	2	2			4	2	2				
Тема 4. Одомашнення тварин та основи розведення сільсько-господарських тварин	8	2	2			4	1,5	1,5				
Тема 5. Технологія виробництва молока та яловичини	8	2	2			4	1	1				
<b>Змістовий модуль 2. Технології виробництва продукції свинарства, птахівництва, вівчарства, козівництва, кролівництва</b>												

Тема 6. Технологія виробництва продукції свинарства	<b>8</b>	2	2			4	<b>1,5</b>	1,5				
Тема 7. Технологія виробництва продукції птахівництва	<b>8</b>	2	2			4	<b>1</b>		1			
Тема 8. Технологія виробництва продукції вівчарства	<b>8</b>	2	2			4	<b>1</b>	1				
Тема 9. Технологія виробництва продукції козівництва	<b>8</b>	2	2			4	<b>1</b>		1			
Тема 10. Технологія виробництва продукції кролівництва	<b>8</b>	2	2			4						
<b>Змістовий модуль 3. Технології виробництва продукції конярства, хутового звірівництва, бджільництва, рибальства</b>												
Тема 11. Технологія виробництва продукції хутового звірівництва	<b>8</b>	2	2			4						
Тема 12. Технологія виробництва продукції конярства	<b>8</b>	2	2			4						
Тема 13. Технологія виробництва продукції бджільництва	<b>8</b>	2	2			4						
Тема 14. Технологія виробництва продукції рибництва	<b>8</b>	2	2			4						
Тема 15. Основні напрямки переробки продукції тваринництва	<b>8</b>	2	2			4						
<b>Усього годин</b>	<b>120</b>	<b>30</b>	<b>30</b>			<b>60</b>	<b>10</b>	<b>5</b>	<b>5</b>			

#### 4. Теми практичних занять

№ п/п	Теми занять	Кількість години
1.	Історія створення університету	2
2.	Тваринництво – галузь сільського господарства	2
3.	Народно господарське значення молочного скотарства	2
4.	Народно господарське значення м'ясного скотарства	2
5.	Народно господарське значення виробництва м'яса сільськогосподарської птиці	2
6.	Народно господарське значення виробництва яєць сільськогосподарської птиці	2
7.	Народно господарське значення свинарства	2
8.	Народно господарське значення конярства	2
9.	Народно господарське значення вівчарства	2
10.	Народно господарське значення козівництва	2
11.	Народно господарське значення рибальства	2
12.	Народно господарське значення бджільництва	2
13.	Народно господарське значення кролівництва	2
14.	Народно господарське значення хутрового звірівництва	2
15.	Основні напрямки переробки продукції тваринництва	2
	Всього	30

## 5. Теми самостійних робіт

№ п/п	Теми занять	Кількість години
1.	Історія створення університету	4
2.	Тваринництво – галузь сільського господарства	4
3.	Народно господарське значення молочного скотарства	4
4.	Народно господарське значення м'ясного скотарства	4
5.	Народно господарське значення виробництва м'яса сільськогосподарської птиці	4
6.	Народно господарське значення виробництва яєць сільськогосподарської птиці	4
7.	Народно господарське значення свинарства	4
8.	Народно господарське значення конярства	4
9.	Народно господарське значення вівчарства	4
10.	Народно господарське значення козівництва	4
11.	Народно господарське значення рибальства	4
12.	Народно господарське значення бджільництва	4
13.	Народно господарське значення кролівництва	4
14.	Народно господарське значення хутрового звірівництва	4
15.	Основні напрямки переробки продукції тваринництва	4
	Всього	60

6. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Господарське значення тваринництва і основні шляхи його розвитку на сучасному етапі.
2. Зоотехнія – наука про еволюцію і використання сільськогосподарських тварин.
3. Поняття про анатомію і фізіологію як біологічних науках. Організм тварини, його органи і системи.

4. Поняття тканина. Види тканин і їх основне призначення в організмі тварин.
5. Поняття системи органів. Системи органів.
6. Морфологічний склад та функції крові.
7. Будова системи органів руху.
8. Будова і функції органів травлення у тварин з однокамерним і багатокамерним шлунком. Травлення в кишечнику. Роль мікрофлори рубця в травленні і обміні речовин у жуйних тварин.
9. Суть травлення. Під впливом яких ферментів і на які складові частини розщеплюються білки, жири і вуглеводи.
10. Будова травного тракту і особливості травлення у сільськогосподарської птиці.
11. Система органів розмноження. Їх функції.
12. Статевий цикл і його тривалість. Тривалість охоти у основних видів сільськогосподарських тварин.
13. Дикі, приручені, домашні і сільськогосподарські тварини. Час і місце одомашнення тварин.
14. Зміни сільськогосподарських тварин в тілобудові, продуктивності, пластичності і пристосованій мінливості в процесі одомашнення.
15. Закономірності індивідуального розвитку тварин. Фактори, які впливають на індивідуальний розвиток тварин. Тривалість використання та життя тварин.
16. Тривалість внутріутробного розвитку сільськогосподарських тварин.
17. Основні види продуктивності сільськогосподарських тварин. Облік молочної, м'ясної, вовнової та яєчної продуктивності.
18. Фізіологічна і господарська зрілість сільськогосподарських тварин. Вік першого парування. Тривалість використання основних видів сільськогосподарських тварин.
19. Способи парування сільськогосподарських тварин. Штучне осіменіння і його значення в тваринництві.
20. Екстер'єр і його значення для оцінки тварин. Способи оцінки за екстер'єром.
21. Поняття про конституцію. Основні типи конституції.
22. Поняття про добір. Природній і штучний добір. Добір тварин за продуктивністю, походженням і якістю потомків. Значення добору в поліпшенні порід сільськогосподарських тварин.
23. Поняття про підбір в тваринництві і його значення в поліпшенні племінних і продуктивних якостей тварин. Основні форми підбору.



24. Чистопорідне розведення сільськогосподарських тварин, його мета і значення. Поняття про лінію та родину.
25. Вбирне (поглинальне) схрещування, його суть, схема і значення застосування в тваринництві.
26. Ввідне схрещування, його суть, схема і значення його застосування у тваринництві.
27. Відтворне схрещування, його суть, мета застосування. Схема простого відтворного схрещування.
28. Промислове і перемінне схрещування, їх суть, мета і застосування в тваринництві. Поняття про гетерозис.
29. Гібридизація, її значення у тваринництві. Гібридизація у свинарстві і птахівництві.
30. Поняття про породу. Структура породи. Класифікація порід сільськогосподарських тварин.

<i>Екзаменаційні питання</i>	
<b>1.</b> Перерахуйте основні молочні породи великої рогатої худоби <b>2.</b> Назвіть основну продукцію свинарства.	
<i>Тестові питання</i>	
Чи правильне визначення- Комолість-це безрогість ?	Так-  Ні-
Лактація- це?	1. період від народження до смерті 2. тривалість від отелення до запуску  2. тривалість від запліднення до отелення
Які із перелічених мастей зустрічається тільки у ахалтекінської породи коней	А. булана Б .сіра в яблуках В. ізабеллова Г. чорно-ряба
Ландрас-це	1. Порода кролів 2. Порода овець 3. Порода свиней
Які із перелічених порід свиней	1. дюрок 2. миргородська

відносяться до сальних	3. велика – біла 4. лебединська
Світове виробництво молока на 2020р склало млн. тон	1) 800 2) 80 3) 20 4) 1000
Згідно з господарською класифікацією породи овець ділять на-	1. Дві групи 2. Три групи 3. Чотири групи

## 7. Методи навчання

Для навчання використовуються лекції із застосуванням мультимедійного проєктора та Power Point презентацій, друкований конспект лекцій, практичних занять з використанням розроблених методичних рекомендацій, самостійне опрацювання навчального матеріалу із використанням рекомендованої літератури.

## 8. Форми контролю

а) Експрес контроль. Проводиться на кожному лабораторному занятті шляхом усного опитування декількох студентів для з'ясування ступіня засвоєння матеріалу, пройденого на лекціях, практичних занять і під час самостійного вивчення літератури по завданню викладача і особистій ініціативі студента.

б) Перевірка правильності запису практичних занять.

с) Перевірка виконання завдань для самостійного складання характеристик, схем та ін.

д) Модульний контроль

е) Екзамен

## 9. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни  $R_{\text{дис}}$  одержаний ним рейтинг з навчальної роботи  $R_{\text{НР}}$  додається до рейтингу з атестації  $R_{\text{АТ}}$ . При цьому рейтинг з навчальної роботи складає 70%, а рейтинг з атестації 30%.  $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}}$  (до 70 балів) +  $R_{\text{АТ}}$  (до 30 балів).

### Рекомендована література

1. Технологія виробництва продукції тваринництва /О.Т. Бусенко, В.Є. Скоцик, М.І. Маценко та ін.; За ред. О.Т. Бусенко. – К.: Агроосвіта, 2013. – 492 с.: іл.
2. Костенко В.І. Технологія виробництва молока і яловичини. Підручник. – К.: Видавництво Ліра-К, 2018. – 672 с.;
3. Угнівенко А.М., Колісник О.І., Кос Н.В. ( 2020). М'ясне скотарство. Підручник. Київ, ЦП “Компринт” 536 с.;
4. Угнівенко А.М. Виробництво екологічно безпечної яловичини: навчальний посібник / – К.: «ЦП Компринт». – 2018. – 278 с.;
5. Технологія виробництва продукції тваринництва: Підручник / [О.Т. Бусенко, В.Є. Скоцик, М.І. Маценко та ін.]; за ред. О.Т. Бусенка. – К.: «Агроосвіта», Видання 3-є, 2013. – 492 с.
6. Технологія виробництва продукції свинарства : навчальний посібник [М. Повод, О. Бондарська, В. Лихач, С. Жишка, В. Нечмілов та ін.]; за ред. М. Г. Повода. К. : Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 356 с.

7. Бащенко М. І. Кролівництво / М. І. Бащенко, О. Ф. Гончар, Є. А. Шевченко – Черкаси, 2011 – 302 с
8. Сільськогосподарська птиця України. Історія та сьогодення (селекційні досягнення у вітчизняному птахівництві): монографія / за ред. д-ра с.-г. наук, О.О. Катеринича, к-та с.-г.наук С.М. Панькової. К.: Аграрна наука, 2023. 160 с.
9. Гопка Б.М., Скоцик В.Є., Павленко П.М. та ін. Практикум з конярства. – К.: 2011. – 384 с
10. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навчальний посібник / І.І.Ібатуллін, Ю.Ф.Мельник, В.В.Отченашко та ін. – Житомир: ПП «Рута», 2015. – 432 с.
11. Технологія виробництва продукції вівчарства : Навчальний посібник /Похил В.І., Помітун І.А., Туринський В.М., Богданова Н.В., Похил О.М., Миколайчук Л.П. К.: ЦП “Компринт”, 2022. 256 с
12. М'ясо-молочне вівчарство : Підручник / В.М. Туринський, І.І. Антонік, Бондаренко Г.П., Похил В.І. К.: Грамота, 2023. 440 с
13. Андрющенко А.І. Рибництво. Том 1. Підручник. Затверджено вченою радою Національного університету біоресурсів та природокористування України (протокол від 28.08.2019 р., № 1)/ Андрющенко А.І., Вовк Н.І., Кондратюк В.М. - Київ: ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ», 2019. 410 с
14. Андрющенко А.І. Рибництво. Том 2. Підручник Затверджено вченою радою Національного університету біоресурсів та природокористування України (протокол від 28.08.2019 р., № 1)/ Андрющенко А.І., Вовк Н.І., Кондратюк В.М. - Київ: ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ», 2019. 612 с.

### **Інтернет посилання**

1. Аграрний сектор України [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. Режим доступу: <http://agroua.net/animals/>
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>

3. Зооклуб мегаэнциклопедия о животных [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. Режим доступу: <http://fermeru.com.ua/animal/rabbitbreeding>
4. Информационный портал о лошадях [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. Режим доступу <http://www.konevodstvo.org/>
5. Експериментальне обґрунтування концепції спрямованої відгодівлі водоплавної птиці / Інтернет-ресурс. Режим доступу: [http://archive.nbuu.gov.ua/portal/chem\\_biol/ptah/2009\\_63/index.files/20.pdf](http://archive.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/ptah/2009_63/index.files/20.pdf)
6. Портал FAO [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. Режим доступу: <http://www.fao.org>

### **Додаткова:**

1. Технологія відтворення сільськогосподарських тварин : навч. посіб. / М.В. Павлюк – Київ : НМЦ «Агроосвіта», 2017. – 140 с.
2. Вівчарство /І.Г. К. Даниленко, І.Н. Топиха, В.В. Кулик та ін. – К.: Урожай, 1989.
3. Гопка Б.М., Хоменко М.П., Павленко П.М. Конярство. – К.: Вища школа, 2004. – 320с.
4. Годівля сільськогосподарських тварин /В.Я. Максаков, М. І . Мосолов, О. І . Бондарев та ін. – К.: Урожай, 1987.
5. Гончар О. Вихід галузі кролівництва з кризового стану / Ефективне кролівництво і звірівництво. Вип. 5. 2017. С. 36 – 39.
6. Деталізовані норми годівлі сільськогосподарських тварин: Довідник /М.Т. Ноздрін, М.М. Карпусь, В.Ф. Каравашенко та ін.; за ред. М.Т. Ноздріна. – К.: Урожай, 1991.
7. Підвищення продуктивності свиней за використання сучасного генофонду та інноваційних технологічних рішень : монографія / В. Я. Лихач, Р. В. Фаустов, П. О. Шибанін, А. В. Лихач, Л. Г. Леньков. Миколаїв : Іліон, 2022. 275 с., 75 табл., 32 рис
8. Довідник поживності кормів /М.М. Карпусь, С.І. Карпович, А.В. Малієнко та ін.

- К.: Урожай, 1988.
9. Мельник В. В. Науково-організаційні засади розвитку птахівництва в Україні другої половини ХХ - початку ХХІ ст. : монографія / НААН, ННСГБ; наук. ред. акад. НААН В. А. Вергунов. Київ : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2019. 345 с.
  10. Зубець М.В., Тимченко О.Г., Козир В.С. Довідник по м'ясному скотарству. – К.: Урожай, 1994.
  11. Інтенсивна технологія виробництва свинини / В.П. Рибалко, Б.В. Баньковський, В.Ф. Коваленко та ін.; за ред. В.П. Рибалко. – К.: Урожай, 1991.
  12. Інтенсивні методи використання молочного стада /В.І. Костенко, А.Я. Маньковський, Г.В. Танцуров та ін. – К.: Урожай, 1990.
  13. Інтенсифікація промислового свиноводства / Г.С. Походня, Ю.В. Засуха, Л.Н. Цицюрский и др. – К.: УСХА, 1994.
  14. Коваленко М.К., Александров С.М., Векслер С.А. Промислова технологія в молочному скотарстві. – К.: Урожай, 1986.
  15. Кулик В.В. Інтенсивні технології у вівчарстві. – К.: Урожай, 1990.
  16. Науково-технічний прогрес у молочному скотарстві /В.П. Славов, Ю.М. Карасик, В. І . Власов та ін. – К.: Урожай, 1992.
  17. Пабат В.О., Маньковський А.Я. Технологія продуктів забою. – К., 2000.
  18. Племінні ресурси України /Упор. Ю.Ф. Мельник, М. І . Агафонов. – К.: Аграрна наука, 1998.
  19. Практикум із свинарства і технології виробництва свинини /В.А. Герасимов та ін./ – К.: Урожай. 1995. – 176с.
  20. Преобразование генофонда пород М.В. Зубец, Ю.М. Карасик, В.П. Буркат; под ред. М.В. Зубца. – К.: Урожай, 1990.
  21. Рибалко В.П., Буркат В.П. Березовський М.Д. Генофонд, оцінка та використання свиней. – К.: Слов'янський діалог, 1994.
  22. Селекційно-технологічна система виробництва свинини на Україні (технологічний проект). – К.: УНДУС, 1991
  23. Удосконалення технології виробництва м'яса індиків /В.Ф. Каравашенко, В.І.

Бесулін, Е.А. Дуюнов та ін. – К.: Урожай, 1990.

24. Царенко О.М., Богданов Г.О., Достосвський П.П. Економіка та екологія виробництва продукції птахівництва на основі прогресивних технологій. – Суми: Козацький вал, 1999,

25. Штомпель М.В. Про золоте руно і сірий смушок. – К.: Урожай, 1992.

